

Not 31

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 22 juni 2023 följande dom (mål nr 3780-22).

Bakgrund

1. Vid havet, insjöar och vattendrag gäller ett generellt strandskydd som omfattar land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

2. Länsstyrelsen får besluta att strandskyddet för ett visst område ska utvidgas till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Länsstyrelsen får också upphäva ett strandskydd. En förutsättning för detta är att det är uppenbart att det aktuella området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

3. A.F. och H.F. ansökte hos Länsstyrelsen i Västra Götalands län om att det utökade strandskyddet på deras fastighet Morlanda-Slätthult 1:5 i Orust kommun ska upphävas. Som skäl angavs följande. Området är redan ianspråktaget då det finns en mängd sammanhängande tomter och befintliga byggnader runt området. Det finns ett område närmare stranden som inte omfattas av strandskyddet. Gränsdragningen för det utvidgade strandskyddsområdet är därför ologisk eftersom området kommer att utgöra något som kan liknas vid en separat ö en bit från stranden.

4. Länsstyrelsen avslag ansökan och angav som skäl följande. Det aktuella området omfattas av utvidgat strandskydd och ingår i riksintresse- na för friluftsliv och högexploaterad kust. Området utgörs bl.a. av en markant topp i terrängen med god utsikt över Malö strömmar och områdena däromkring. Utsiktspunkter är särskilt värdefulla för friluftslivet. Det är inga problem att se ut över det område som saknar strandskydd. Att det aktuella området omges av bebyggelse gör inte att det kan anses ianspråk- taget. Allmänheten har tillgång till området på allemansrättsliga grunder. Området har ett värde för friluftslivet samt för djur- och växtlivet. Det har inte framkommit att området uppenbart saknar värde för strandskyddets syften.

5. A.F. och H.F. överklagade länsstyrelsens beslut till regeringen och anförde följande. Det är i praktiken omöjligt att ta sig till området utan att göra intrång på omgivande fastigheters hemfridszoner. Under de 30 år som de har bott på angränsande fastighet har de inte någon gång påträffat någon utomstående person som har beträtt området. Strandskyddets syften för kuststräckan är redan fullt ut tillgodosedda även utan strandskydd på fastigheten. Omgivande områden ger lättillgänglig tillgång till flertalet utkikspunkter och säkerställer ett bra natur- och växtliv. Området har inget unikt djur- eller växtliv med unikt skyddsvärde som motiverar utökat strandskydd.

6. Regeringen avslag överklagandet efter att ha konstaterat att det inte var uppenbart att området saknar betydelse för strandskyddets syften och att det vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen inte hade

kommit fram några omständigheter som utgjorde skäl för att ändra länsstyrelsens beslut.

Yrkanden m.m.

7. *A.F.* och *H.F.* ansöker om rättsprövning och yrkar att regeringens beslut ska upphävas. De vidhåller vad de har anfört hos länsstyrelsen och hos regeringen.

Skälen för avgörandet

Rättslig reglering m.m.

Rättsprövning

8. Av 1 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut framgår att en enskild får ansöka om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

9. Enligt 7 § ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringens beslut om det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

10. Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten (jfr prop. 1987/88:69 s. 23–25 och 234).

Strandskydd

11. Enligt 7 kap. 13 § miljöbalken gäller strandskydd vid havet och vid insjöar och vattendrag. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

12. Av 14 § framgår att strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområdet) och att länsstyrelsen i det enskilda fallet får besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften.

13. Enligt 18 § första stycket 1 får länsstyrelsen i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet om det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

14. Vid prövningen krävs enligt 25 § att hänsyn tas även till enskilda intressen. Inskränkningar i enskilds rätt att använda mark eller vatten får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

15. De i målet tillämpliga bestämmelserna i miljöbalken är allmänt hållna och ger myndigheterna ett förhållandevis stort utrymme för bedömningar. I målet har inte kommit fram att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha felbedömt fakta eller överskridit gränserna för det handlingsutrymme som de aktuella bestämmelserna ger eller att det vid handläggningen har förekommit något fel som kan ha påverkat utgången i ärendet.

16. Regeringens beslut kan inte anses strida mot någon rättsregel på det sätt som sökandena har angett. Det framgår inte heller klart av omständigheterna i målet att beslutet på annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom, Classon, Askersjö, von Essen* och *Anderson*. Föredragande var justitiesekreteraren Elin Nilsson.

Regeringen (Miljödepartementet, 2022-03-24):

Av handlingarna i ärendet framgår att den aktuella fastigheten omfattas av såväl generellt som utvidgat strandskydd. Det framgår vidare att fastigheten är belägen inom område av riksintresse för högexploaterad kust och friluftsliv, och att det i det aktuella området finns en markant topp i terrängen med god utsikt över Malö strömmar och områdena omkring.

Länsstyrelsen bedömer att utsiktspunkter är särskilt värdefulla för friluftslivet och att utsiktspunkten i det aktuella området gör att luckan i strandskyddet mot stranden blir av mindre betydelse. Vidare bedömer länsstyrelsen att det aktuella området inte kan anses vara ianspråktaget på grund av att det omges av bebyggelse. Länsstyrelsen anser att allmänheten har tillträde till området på allemansrättsliga grunder samt att området har värde för friluftslivet och för djur- och växtlivet. Regeringen gör ingen annan bedömning.

Regeringen konstaterar att det inte är uppenbart att området saknar betydelse för strandskyddets syften och instämmer i länsstyrelsens bedömning att det saknas förutsättningar för att upphäva strandskyddet på det sätt A.F. och H.F. önskar. Det som A.F. och H.F. har anfört föranleder ingen annan bedömning. Regeringen finner, vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen, att det inte framkommit några omständigheter som gör att länsstyrelsens beslut bör ändras. Överklagandet bör därför avslås.
– Regeringen avslår överklagandet.